

OPERATE
KOMMUNIKATION · VIDEN · STRATEGI

INSPIRATIONSKATALOG

Borgernes input til Fremtidens Sølund
April 2015

FORORD

Dette inspirationskatalog indeholder idéer, input og ønsker fra borgere, beboere og naboer til Sølund i forbindelse med udviklingen og formgivningen af Fremtidens Sølund.

Borgernes idéer, input og ønsker er fremkommet via tre workshops afholdt i begyndelsen af 2015. De tre workshops har inddraget deltagerne i forskellige udfordringer og temaer i forhold til de muligheder, der opstår, når grunden skal bebygges med et nyt plejecenter, ungdomsboliger og daginstitution.

Kataloget er opbygget efter samme temaer, som de tre workshops:

- 1** *Byliv*
- 2** *Byrum – bygninger, facader mv.*
- 3** *Mulige fællesskaber mellem børn, unge og ældre*

Inspirationskataloget giver således kendskab til naboers, eksisterende og kommende brugeres idéer, input og ønsker til det nye byggeri.

Indhold

1. Baggrund.....	4
2. Metode og proces	4
3. Byliv	6
3.1. Inspirationsoplæg om byliv	6
3.2. Workshop	7
3.3. Opsamling på ønsker og input til byliv	8
4. Bygninger og byrum	11
4.1. Inspirationsoplæg om byrum og bygninger	11
4.2. Workshop	11
4.3. Opsamling på ønsker og input til byrum og bygninger	13
5. Fællesskaber mellem børn, unge og ældre	15
5.1. Inspirationsoplæg	15
5.2. Workshop	15
5.3. Opsamling på ønsker og input til fællesskaber	17

1. Baggrund

Københavns Kommunes Borgerrepræsentation besluttede i september 2014, at det eksisterende plejecenter og daginstitutionen på Sølund skal rives ned, så der kan bygges nyt på grunden. Samtidig besluttede Borgerrepræsentationen, at der skal udskrives en ny arkitektkonkurrence om byggeriet, der skal omfatte et moderne plejecenter, en børneinstitution, 70% plejeboliger, 30 % ungdomsboliger og en offentlig parkeringskælder SAB, der ejer Sølund-grunden, købte grunden i december 2013 med henblik på at opføre et nyt plejecenter m.m. for Københavns Kommune.

I begyndelsen af 2015 indbød Lokaludvalg Nørrebro, KAB, SAB og Københavns Kommune borgere og naboer til at bidrage med ideer og input til et inspirationskatalog til den kommende arkitektkonkurrence for Sølund.

2. Metode og proces

Lokaludvalg Nørrebro, KAB, SAB og Københavns Kommune har afholdt i alt 3 borgermøder med fokus på henholdsvis byliv, byrum og bygninger samt fællesskaber mellem børn, unge og ældre. Borgermøderne blev afholdt den 20. januar, 25. februar og 18. marts på Sølund.

Sideløbende blev hjemmesiden www.fremtidenssoelund.dk lanceret. På hjemmesiden har været både information og invitation til kommende borgermøder og referat fra de allerede afholdte møder. Via hjemmesiden har det også været muligt at indsende kommentarer og ideer til Fremtidens Sølund. Der er kommet et enkelt bidrag, som er medtaget i dette katalog.

Invitation til at deltage i borgermøder og bidrage med input og kommentarer via hjemmesiden har været annonceret i alt 8 gange i Nørrebro Bladet, henholdsvis en og to uger forud for hvert af de 3 borgermøder i januar, februar og marts. Samt 2 gange forud for det 4. borgermøde, der blev afholdt i april efter ønske fra borgerne. Derudover har der et par uger før hvert af borgermøderne været ophængt og uddelt flyers med invitation til borgermøder og oplysning om hjemmesideadresse i nabokvarteret til Sølund, bl.a. Ryesgade, Ravnsborggade, Ravnsborg Tværgade, Schleppegrellsgade, Sankt Hans Gade, Læssøesgade og Fredensgade.

Ved de 3 borgermøder i januar, februar og marts har fokus været på at indhente input fra borgerne til tre temaer: byliv, byrum og bygninger samt fællesskaber mellem børn, unge og ældre. Ved møderne har der indledningsvist været korte oplæg fra eksempelvis arkitekter, der fungerede som inspiration til det efterfølgende workshoparbejde.

Borgerne har ved workshop-arbejdet bidraget med deres input og gode ideer til Fremtidens Sølund. Efterfølgende har der på de 3 møder været et dagsordenspunkt "Fri debat", hvor der var mulighed for at kommentere og stille spørgsmål til parterne bag Sølund – Lokaludvalg Nørrebro, KAB, SAB og Københavns Kommune.

Resultatet af workshoparbejdet er afrapporteret i dette inspirationskatalog, hvor borgernes input til Fremtidens Sølund er samlet.

Som opfølgning på et ønske fra borgerne har der været afholdt et 4. borgermøde. På det sidste møde præsenteredes de opsamlinger af borgernes input og spørgsmål, der er resultatet af processen.

3. Byliv

Den første workshop blev afholdt den 20. januar 2015 og handlede om byliv. Workshopen blev indledt med inspirationsoplæg, der gav deltagerne et fælles videns- og idé-grundlag til det efterfølgende workshoparbejde. Herefter arbejdede deltagerne i grupper, hvor de diskuterede og prioriterede, hvilket byliv de kunne tænke sig på fremtidens Sølund.

3.1. Inspirationsoplæg om byliv

De indledende inspirationsoplæg var fra to byplanlægningseksperter, der på hver sin måde gav deltagerne et billede af, hvad aftenens debat om byliv handlede om.

Stadsarkitekt Tina Saaby fra Københavns Kommune fortalte i sit oplæg, hvilket byliv Københavns Kommune overordnet set ønsker at skabe med fokus på bredden, sammenhængen, byens rum og den bæredygtige by. Ønsket er at skabe en by, som københavnernes har lyst til at færdes og opholde sig i. Det vil sige at skabe steder, hvor bylivet kan udfolde sig med mulighed for aktiviteter, uformelle mødesteder og stille kroge til at finde ro. Tina Saaby fortalte også om de mange forskellige hensyn, som Københavns Kommune tager højde for, når der bygges nyt i byen.

Aftenens andet inspirationsoplæg blev præsenteret af landskabsarkitekt Jacob Fischer fra GHB Landskabsarkitekter. Her var fokus på transformationer i landskabet, og på hvordan den ulige vej og kreative løsninger ofte skaber liv, nærvær og fællesskab i byen.

Jacob Fischer fra GHB Landskabsarkitekter fortæller om transformationer i landskabet og betydningen for bylivet før workshopen.

3.2. Workshop

Workshoparbejde i grupper fra første borgerinddragelsesmøde.

Ved hjælp af prioriteringsplancher blev grupperne bedt om at diskutere og prioritere forskellige muligheder for byliv på grunden i forbindelse med Fremtidens Sølund.

Eksempler på prioriteringsplancher fra workshoppen om byliv.

3.3. Opsamling på ønsker og input til byliv

Under workshoppen, hvor deltagerne arbejdede i grupper, fremkom mange forskellige ønsker til bylivet omkring fremtidens Sølund. Også ønsker der ikke nødvendigvis er forenelige. Neden for gengives de pointer og ønsker, der blev fremhævet.

Liv og ophold

- **Cafeliv som skaber liv i gaden og området**
Cafeliv med streg under liv. En cafe i stueetagen af det nye byggeri. Cafeen skal invitere forbigående på Ryesgade ind på grunden og skabe liv og stemning – både for beboere, naboer og andre københavnere.
- **Areal(er) som kan anvendes til markedsplads**
Et område af Fremtidens Sølund, hvor der er mulighed for at afholde små loppemarkeder og lignende. Det blev fremhævet som aktiviteter, der både kan være med til at skabe liv, fællesskab og glæde i området. Både for Sølunds kommende brugere og for naboerne.
- **Nicher ud mod søen med bænke**
Det blev fremhævet af mange, at det vil være dejligt at skabe små grønne rum, små oaser, hvor der bliver opstillet bænke. Steder hvor man kan sidde og betragte de forbigående og nyde solen, en kop kaffe og udsigten ud over søen.

- **Legeplads med redskaber for både børn, voksne og ældre**
En legeplads som inviterer både store og små til bevægelse og leg med en blanding af legeredskaber og træningsmaskiner. Som man bl.a. kender det fra Superkilen på Nørrebro og fra pladser i mange andre storbyer.
- **Bryd den skarpe sølinje, så arealet ind mod bygningen åbner mere op**
Når man passerer Sølund langs søen i dag, bliver man ikke inviteret inden for på grunden. En byggestil og projektering, der virker mere imødekommende for den forbipasserende, kan sikre, at flere kommer ind og dermed skaber mere liv.
- **Kanaler, vandløb og vandbassiner**
Vand i forskellige løb og funktioner. Ikke bare søen, men også vand trukket ind på Sølund-grunden i form af kanaler eller vandbassiner. Vand der kan bruges både sommer og vinter til fx leg og skøjteløb og desuden fungere som klimatilpasningstiltag og medvirke til at hindre oversvømmelser.
- **Pladser og rum som giver mulighed for hvile og ro**
Selvom der gerne må være liv og leben mange steder på Sølund, skal der også være plads til ro, afslapning og hvile. Steder hvor man kan trække sig tilbage og tænke tanker for sig selv.
- **Åbent byggeri med vægt på lys og luft rundt om bygningerne**
Den luft og åbenhed, der er omkring de eksisterende Sølund-bygninger, bliver set som positiv for både beboere og naboer. Det skaber både lys og luft.

Den grønne byliv

- **Grønt byggeri**
Både i forhold til beplantning, miljø og klima vil det være dejligt at tænke grønt i byggeriet. Der var blandt deltagerne i workshoppen ønske om grønne buske, træer og haver, som er dejlige at betragte og færdes i – ligesom det blev fremhævet, at grøn beplantning har en betydning i klimasammenhæng.
- **Haver og taghaver til dyrkning, aktivitet, ophold og udsyn**
Haver som både kan være midlertidige og/eller permanente, og som kan placeres i gadeplan eller tagplan. Haverne kan både være til pynt eller til dyrkning af frugt og grøntsager.

- **Prioriter så vidt muligt bevarelsen af de store træer på grunden**
De store træer, der findes på grunden i dag, peger flere naboer på, at de ønsker bevaret og tænkt ind i det nye byggeri. Det må gerne være på en kreativ måde, hvor træerne bliver en del af det nye byggeri.
- **Lad det grønne rum brede sig ud i Ryesgade og til børnehaven**
Ryesgade og børnehaven er som områder ikke særligt grønne i dag. Det kan det nye byggeri tage højde for ved at lade grøn beplantning være fremtrædende og sprede sig ud til Ryesgade og ind i børneinstitutionen.

Adgang og transport

- **Tænk på kørestolsbrugere i forhold til belægning og adgang**
En del af plejecentrets beboere er kørestolsbrugere, og disse skal tænkes ind i forhold til belægning og adgang til området. Brosten, høje kanter og lignende er svære at forcere for en kørestolsbruger.
- **Inddrag vejene omkring grunden til at skabe byliv (kantzonerne)**
Ved at inddrage kantzonerne føler forbipasserende og naboer sig inviteret inden for på grunden. Det åbner også op for en bedre udnyttelse af hele grunden, hvis kantzonerne bliver bragt i spil, så alt ikke skal placeres inden for matriklen.
- **Læssøgade er oplagt som en naturlig åre for cykler**
Hvis Læssøgade bliver dedikeret til cykelsti, åbner det for nye muligheder for at transportere sig igennem området i nord- og sydgående retning.
- **Stiforbindelser med offentlig adgang gennem bebyggelsen**
For at åbne Sølund-området og gøre det mere tilgængeligt, er et stisystem gennem bebyggelsen ønsket. Det vil være til glæde både for naboer og andre borgere, ligesom det vil skabe liv på Sølund.

4. Bygninger og byrum

På den anden workshop den 25. februar 2015 diskuterede deltagerne udformningen af byggeriet af Fremtidens Sølund og de byrum, der skal skabes på grunden. Også her blev aftenen indledt med inspirationsoplæg, før deltagerne blev bedt om at arbejde i grupper og diskutere sig frem til, hvilke kvaliteter de ønsker, at det nye byggeri skal indeholde.

4.1. Inspirationsoplæg om byrum og bygninger

Mødet indledtes med inspirationsoplæg ved to eksperter. Tina Saaby, Københavns Kommunes stadsarkitekt, fortalte, hvordan man fra byplanlæggerens side vægter områdets egenart og derfor forestiller sig en karréliggende struktur for det nye byggeri på Sølund. Nabobygningerne og området omkring Sølund har denne struktur, så det vil være naturligt at fortsætte denne byggestil på den del af søfronten, som Sølund udgør.

Inspirationsoplæg om bygninger og byrum fra Tina Lund Højgaard fra arkitektfirmaet EFFEKT.

Aftenens andet inspirationsoplæg kom fra arkitekt Tina Lund Højgaard fra arkitektfirmaet EFFEKT. EFFEKT arbejder med moderne arkitektur og visionær byplanlægning. Tina Lund Højgaard præsenterede eksempler fra andre danske byer på bl.a. bygninger, som formår at åbne sig op og engagere forbi passerende uden at gå med kompromis med bygningens primære funktion og formål.

4.2. Workshop

Deltagerne blev herefter delt op i grupper og skulle via kort over området bidrage med deres viden og erfaring om, hvor der er rart at opholde sig på

grund af sol, læ, udsigten osv. Samtidig skulle deltagerne diskutere og prioritere deres ønsker til de kommende bygningers facader. Ønsker, kommentarer og prioriteringer blev debatteret livligt.

For at åbne op for samtalen og kreativiteten fik deltagerne udleveret kort over området. Med grøn og rød tuds markerede de, hvilke områder der i dag er rare velfungerende, og hvilke der ikke er.

Kortplanche fra workshoppen om byrum og den kommende bygningers udformning og placering. Grøn tuds markerer områder, som i dag fungerer godt ifølge gruppen. Rød tuds markerer områder, som i dag ikke fungerer optimalt.

4.3. Opsamling på ønsker og input til byrum og bygninger

Diskussionerne på workshoppene resulterede i en række forskellige input og ønsker til det kommende byggeri. Neden for gengives en række af de betragtninger, der kom frem i grupperne, og som ikke nødvendigvis er forenelige.

Facaden

- **Indbydende og organiske facader, som ikke lukker af til gademiljøet**
Mange pegede på det positive i en facade, som åbner op ud mod gaderne og skaber kontakt til de forbigående, så disse føler sig velkomne og budt inden for på området. Det kan være organiske bygninger, som ikke er for massive i deres konstruktion.
- **Grønne facader med "vertikale haver" - undgå for meget glas og stål**
Grønne facader, som fx indeholder grønne steder og elementer, kan være med til at gøre området grønnere og kan opløse blanke og massive flader.

Byggeriet

- **Bygninger og området må gerne åbne sig mere mod lokalområdet**
Ved at fokusere på åbenhed i det nye byggeri kan der skabes et bedre flow og passage for både beboere, gæster, borgere og naboer. Fx via brudte flader og terrassestrukturer.
- **Bygning centralt placeret på grunden giver plads til byliv**
Ved at centrere bygningerne på grunden, så der ikke bliver bygget helt ud til kanten af matriklen, kan der skabes mere luft omkring bygningerne.
- **Høj bygning kan give plads til flere grønne områder**
Hvis en del af Fremtidens Sølund, fx ungdomsboligerne, bliver anlagt som en høj bygning, vil det give mulighed for at øge de åbne grønne arealer omkring byggeriet.
- **Karréstrukturen må ikke virke som en klassisk lukket karré**
Selvom Københavns Kommunes analyse af kvarterets egenart peger på, at byggeriet skal være et karrélignende byggeri, ville det være dejligt, hvis byggeriet ikke kommer til at fremstå som et klassisk lukket blokbyggeri.

- **Grønne tage – fx med byhaver og planter**
Grønne tage kan både fungere som klimatilpasning, være pæne at se på og give sundhed for krop og sind. Flere pegede på, at det vil være dejligt med adgang for offentligheden til en taghave i Sølund.
- **Semi-offentlige byrum**
Trygge rum, hvor mennesker fra og udenfor Sølund kan mødes og opholde sig. Her skal man kunne bevæge sig, udfolde sig og opleve nyt.

Lys, læ og skygge

- **Lys til boligerne i naboejendommene**
Det vil være dejligt, hvis Fremtidens Sølund bliver præget af sol og lys. Derfor bør bygningerne i videst muligt omfang designes, så de ikke skaber unødigt meget skygge for naboejendommene.
- **Prioriter områder med sol og læ**
For at skabe spændende byrum med liv, er det vigtigt at sørge for attraktive opholdssteder for børn, unge og ældre. Områder med sol og læ. Placeringen af børneinstitutionen og deres legeplads er også vigtigt i forhold til dette.

5. Fællesskaber mellem børn, unge og ældre

Den tredje workshop blev afholdt den 18. marts. Den handlede om ønsker og ideer til mulige fællesskaber mellem børn, unge og ældre - de tre kommende brugergrupper af Sølund: Beboerne i det kommende plejecenter, unge i ungdomsboligerne og de børn, der skal gå i daginstitutionen. Hertil kommer naboer og andre borgere i samme aldersgrupper.

Workshoppen blev som de tidligere indledt med et inspirationsoplæg, før deltagerne i grupper diskuterede ideer og ønsker.

5.1. Inspirationsoplæg

Hanne Andersen fra bofællesskabet Munksøgård i Roskilde holdt et kort inspirationsoplæg. Munksøgård er indrettet med boligområder for seniorer, børnefamilier og unge. Hanne Andersen fortalte om egne erfaringer og oplevelser med en boligform, hvor forpligtende fællesskab prioriteres højt. Blandt andet igennem fælleshuse, fælles arealer og aktiviteter for både børn, unge og ældre.

Hanne Andersen fra bofællesskabet Munksøgård ved Roskilde, fortæller om deres erfaringer og positive effekter ved at indrette boligområder, der tager hensyn til alle generationer.

5.2. Workshop

Efterfølgende skulle deltagerne i grupper diskutere, hvilke aktiviteter de ønsker som fælles aktiviteter for børn, unge og ældre i Fremtidens Sølund. Og hvilke fælles møderum der kan skabes på tværs af generationer både indendørs og udendørs.

5.3. Opsamling på ønsker og input til fællesskaber

Workshoppen bragte en lang række gode ideer og input til fælles aktiviteter, som brugerne kan mødes om. Neden for gengives de nævnt i forhold til mulige aktiviteter indenfor og udenfor.

Inde

- **Multirum/biografsal/storrum**
Et multirum med en storskærm kan udnyttes både som biograf til dokumentaraftener, temaaftener, filmvisninger, fodboldkampe og til arrangementer som koncerter, fest, teater, rytmik og bevægelse. For naboerne vil det være dejligt, hvis de kan få mulighed for at leje sig ind og benytte salen.
- **Fitness-faciliteter**
Fitness-faciliteter i plejecentret der er åbne 24/7 og tilbyder billig adgang for unge og naboer i bestemte tidsrum. Det kunne også være et wellness-bassin for alle aldre placeret i stueetagen eller andre former for fælles trænings- og bedefaciliteter.
- **Fælles spisning og madkultur**
Køkken- og kantinefaciliteterne på plejecenteret kan udformes sådan, at det har kapacitet til at huse unge og naboer til daglig eller ugentlig fællesspisning, madklubber og -kurser. Konceptet kan evt. tænkes sammen med madspild og samle op på plejecentrets og nabolagets overskudsmad.
- **Akvarie eller togbane i foyeren**
Et akvarie eller en togbane i foyeren kan både berolige og aktivere ældre og børn og give dem en fælles aktivitet at samles om.
- **Opslagstavle**
Stor centralt placeret opslagstavle hvor man kan annoncere begivenheder og måske få andre med.
- **Sangaftener og rytmik**
Sangaftener på tværs af unge og ældre i regi af plejecentret kan skabe et fællesskab og rum for at mødes. Måske kunne der etableres et Sølund-kor eller alsang, hvor en kendt sanger eller musiker styrer sangprogrammet og fortæller om aftenens sange.
Kan suppleres med samarbejde om sang og rytmik mellem ældre og børn.

- **Spilleaftener**
Rum som muliggør, at unge og ældre kan mødes og spille eksempelvis banko, kort- og brætspil.
- **Bibliotek og stillezone**
Et bibliotek, som både beboere og naboer kan bruge, vil kunne samle områdets beboere til fælles højtlesning og i læsegrupper. Biblioteket kan også fungere som et sted, hvor man kan nyde roen og muliggøre sanselighed og fordybelse.
- **Kreative værksteder**
Det kunne være fint med forskellige værksteder, hvor generationerne kan mødes og reparere og skabe i fællesskab. Det kan være cykelværksted, keramikværksted, træværksted med male- og tegnefaciliteter osv. Gerne med glasvægge så svage beboere kan se ind og følge med.
- **It-support/it-værksted**
"It-værksted" hvor beboere og naboer kan hjælpe hinanden med computer og internet.
- **Afsnit der både er ude og inde**
Det kunne være smart med et afsnit i bygningen, hvor man både fik fornemmelsen af at være ude og inde på samme tid. Et opholdsrum med sofaer og møbler som alle kan bruge med udkig til livet udenfor.

Illustration fra forslag til Fremtidens Sølund, indsendt via hjemmesiden.

Ude

- **Nyttehaver**
Nyttehaver på taget, på fællesarealer og i drivhuse, som beboere og naboer kan samles om. De ældre og de unge kan lære de yngste, hvordan man passer have og dyrker frugt og grønt.
- **Blomsterhave**
En have med smukke blomster og planter, som man kan sidde og nyde. Om muligt både inde- og udefra.
- **Amfiteater**
Et amfiteater som børnene kan bruge, men som voksne også kan nyde i forbindelse med fx Jazzfestival og andre kulturelle begivenheder.
- **Bytorv**
Der kunne skabes et bytorv på fællesarealet til gavn for beboere og naboer. Evt. med et springvand som det naturlige midtpunkt.

- **Rickshaws**
Hvis der var parkering til rickshaws, kunne de unge transportere de ældre rundt i byen. Både til læge og andre praktiske formål og for fornøjelsens skyld alene.
- **Bål, grill og bænke**
Der kan indrettes pladser med bål eller grill og bænke på de åbne arealer, hvor både beboere på Sølund og naboer kan mødes til hyggeaftener og spisning.
- **Træ som fælles samlingspunkt**
Det store træ mod søerne på grundens sydøstlige hjørne kan blive det fælles sol og skygge-samlingspunkt for børnene og de ældre med egne bænke til begge aldersgrupper.
- **Områder til fælles dyr**
Fælles dyr, som fx kaniner, får eller geder, kan passes i fællesskab af både børn, unge og ældre og giver lejlighed til at mødes og nyde samværet med hinanden og dyrene.
- **Udendørs spil og aktiviteter**
Petanquebaner, udendørs bordtennis, trampoliner og klatrevægge kan være med til at skabe aktiviteter at mødes om på tværs af generationer. Mange af aktiviteterne kan både børn, unge og ældre dyrke sammen og de skaber under alle omstændigheder liv og noget kigge på for alle aldre.
- **Ankomstområder og tilskuermulighed**
Ankomstområderne kan indrettes, så det er muligt fx for børn og ældre at mødes og hilse på hinanden – men have hver sin indgangsdør. Det kan også være indretning af området, så det er muligt at være tilskuer til de andre aldersgruppers hverdagsliv uden at skulle deltage i det. Tryghed, sikkerhed og gensidig overvågning er et stort ønske.
- **Små legepladser**
Små legepladser til børneinstitutionen med terrasser, hvor der kan opstilles bænke til ældre, der kommer på besøg. Gerne indrettet med arealer med vand, hvor man kan lege.